

МЕХАНІЗМ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА ЙОГО ІНФОРМАЦІЙНА СУТНІСТЬ (НА ПРИКЛАДІ ВОЄННОЇ СФЕРИ)

П. М. Сніцаренко,

Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського

Ю. О. Саричев,

Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського

О. В. Устименко,

Національна академія державного управління при Президентові України

У статті розглянуто новий науковий підхід до визначення сутності механізму системи державного управління (на прикладі воєнної сфери) та обґрунтовано його інформаційну природу. На основі аналізу чинного законодавства України запропоновано загальний підхід до системи державного управління у воєнній сфері. При цьому показано, що в основі механізму системи державного управління у воєнній сфері за кібернетичним принципом має бути комплексний інформаційний процес. Цей процес пронизує всі етапи, починаючи від управлінського рішення органу державного управління і закінчуючи результатами моніторингу про об'єкт управління (впливу) та продукування інформації для коригуючого управлінського впливу. Розгляд схеми засвідчує, що вона має не відомчий, а загальнодержавний характер і є складним утворенням з багатьма елементами та паралельно-ієрархічною структурою підпорядкованості та двома базовими контурами державного управління – регуляторним (по лінії Верховної Ради України) та процедурним (по лінії Президента України). При цьому організуючий вплив держави справляють Верховна Рада України та Президент України на сукупний виконавчий орган, що включає всю вертикаль органів виконавчої влади, сили оборони, органи місцевого самоврядування, а також підприємства, установи, організації і громадян та громадські об'єднання України. У такій структурі, у разі підготовки держави до оборони, об'єктом державного управління є рівень набуття необхідних спроможностей сил оборони. У випадку ведення оборони проти збройної агресії або нейтралізації збройного конфлікту в такій структурі об'єктом державного управління стає результат операцій (бойових дій) об'єднаних сил як форма досягнення державної політичної мети. У статті обґрунтовано відповідні висновки та визначено шляхи подальших досліджень питань державного управління у воєнній сфері.

Ключові слова: державне управління; система державного управління; механізм системи державного управління.

THE MECHANISM OF THE PUBLIC ADMINISTRATION SYSTEM AND ITS INFORMATION ESSENCE (ON EXAMPLE OF MILITARY SPHERE)

P. M. Snitsarenko,

National University of Defense of Ukraine after Chernyakhovskiy

Y. O. Sarychev,

National University of Defense of Ukraine after Chernyakhovskiy

O. V. Ustymenko,

National Academy for Public Administration under the President of Ukraine

The article deals with a new scientific approach to the definition of the essence of the mechanism of the public administration system (on the example of the military sphere) and its informational nature is substantiated. On the basis of the analysis of the current legislation of Ukraine the general scheme of the system of public administration in the military sphere is clarified, in particular concerning measures of defense of the state in case of armed aggression against it. Its consideration shows that this system is not departmental but of national character. It is a complex entity with many elements and a parallel-hierarchical structure of subordination. Such a system has two basic contours of public administration – the regulatory one (on the line of the Verkhovna Rada of Ukraine) and the procedural one (on the line of the President of Ukraine). At the same time, in this approach the practical, organizing influence of the state is executed by the Verkhovna Rada of Ukraine and the President of Ukraine on a cumulative executive body that includes the entire vertical of the executive power, defense forces, local self-government bodies, as well as enterprises, institutions, organizations, citizens and public associations of Ukraine. In such a structure, in the case of preparation of the state for defense, the object of public administration is the level of acquisition of the necessary capabilities of the defense forces. The object of public administration in the case of defense against the armed aggression or neutralization of the armed conflict, is the result of the operations (fighting) of the combined forces as a form of achievement of the state political goal. It has been shown that the mechanism of implementation of the cybernetic system of public administration in the military sphere should be a comprehensive information process. Such a process should permeate all the stages, from the management decision of the government body to the results of monitoring of the object (influence) and the creation of information for the corrective managerial influence.

Keywords: public administration; the system of public administration; mechanism of public administration system.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Фахівці з питань національної безпеки та державного управління, розглядаючи філософсько-методологічні основи, стан і тенденції розвитку процесів, які визначають сутність і структуру глобальної та національної безпеки в довгостроковій перспективі, а також відповідні практичні аспекти діяльності держави, наголошують, що низка підсистем системи національної безпеки сьогодні тією чи іншою мірою вивчена, але досвід їх комплексного дослідження недостатній. Також наголошується на актуальності системного дослідження механізмів прийняття й реалізації управлінських рішень на загальному та регіональному рівнях щодо виявлення загроз, ліквідації їх наслідків для національної безпеки, протидії і запобігання їм як упровадження механізмів відповідних управлінських впливів (Абрамов, Ситник, Смолянук, 2016).

Аналіз останніх публікацій за проблематикою та визначення невирішених раніше частин загальної проблеми. Сучасний стан науки в галузі державного управління в Україні характеризується активним розвитком теоретичних засад, які враховують специфіку в умовах становлення національної державності. Про це свідчать численні публікації в наукових і публіцистичних виданнях – ця проблематика висвітлюється, зокрема, в ґрунтовних роботах українських учених (Авер'янов, 1998; Цветков, 1998; Бакуменко і Князев, 2002; Надолішній, 2006; Ковбасюк, Ващенко і Сурмін, 2011, 2012; а у воєнній сфері – Руснак і Телелим, 2000, с. 18–23; Толубок, 2004) та ін., чим закладено певну теоретичну основу державного управління в Україні, в тому числі у воєнній сфері.

Разом з тим у теоретичному аспекті існують різні погляди на сутність механізму державного управління як рушійної сили, яка здатна справити відповідний вплив на всю суспільну систему як сукупний об'єкт управління для досягнення цілей держави. Проведений аналіз зазначених робіт свідчить про відсутність єдиного розуміння цього сучасного феномену, що створює складнощі в практичній діяльності. На наш погляд, найбільш змістовна узагальнена характеристика механізму державного управління наводиться в Енциклопедії державного управління як сукупності способів розв'язання суперечностей явища чи процесу в державному управлінні, послідовна реалізація дій, які базуються на основоположних принципах, цільовій орієнтації, функціональній діяльності з використанням відповідних форм і методів управління. Механізм державного управ-

ління відображає взаємозв'язок явищ, дій і заходів, результатом яких є узгодження інтересів, визначення цілей, розробка рішень та їх реалізація за допомогою ресурсів держави (влада, апарат, засоби та методи управління). Склад елементів та порядок функціонування механізму державного управління визначається метою, засобами впливу на об'єкт, зв'язками між елементами системи, наявністю ресурсів та можливостей у конкретній ситуації. Обов'язковими складовими є: цілі, принципи, функції, методи, інформація, технологія та технічні засоби.

Водночас таке розуміння механізму державного управління не дає відповіді на питання щодо природи головної рушійної сили, яка здійснює місію управлінського впливу, тобто окреслення того, що вказує на предметну сутність усіх вищенаведених елементів механізму державного управління. Це потребує окремого розгляду, що є важливим завданням наукового дослідження.

Мета статті – розгляд природи механізму системи державного управління (на прикладі воєнної сфери), обґрунтування його сутності та його ролі й місця в сучасній системі державного управління.

Виклад основних результатів. Відповідно до визначення зі словника-довідника (Державне управління, 2002), під державним управлінням розуміється практичний, організуючий вплив держави на суспільну життєдіяльність людей з метою її упорядкування, зберігання або перетворення. Тобто, як зазначається в (Приходченко, 2009, с. 105–112), це роль, яку виконує держава, щоб справити відповідний вплив на всю суспільну систему як сукупний об'єкт управління, для досягнення цілей держави, що концентруються в сутності національної безпеки.

Зміст розд. I (Конституції України) вказує на основні цілі держави, які спрямовані на забезпечення її національної безпеки:

- забезпечення прав і свобод людини;
- забезпечення соціального захисту громадян України;
- захист суверенітету і територіальної цілісності України;
- забезпечення державної безпеки;
- захист державного кордону України;
- забезпечення інформаційної безпеки;
- забезпечення екологічної безпеки;
- забезпечення економічної безпеки;
- здійснення міжнародного співробітництва за принципами і нормами міжнародного права.

Очевидно, що кожній із основних цілей держави притаманна відповідна однойменна функ-

ція державного управління або їх родова сукупність, які спрямовані на досягнення конкретної цілі держави. У свою чергу, кожна з функцій державного управління потребує певного управлінського впливу, що пронизує всю структуру механізму державного управління відповідно до кібернетичного принципу управління. При цьому зміст функцій державного управління виражає сенс і характер управлінської дії конкретного органу державного управління та підлеглих йому елементів системи.

Разом з тим необхідність реалізації цілей та завдань державного управління за кібернетичним принципом зумовлює потребу наявності цілісного механізму державного управління, а функції управління, якими наділяється певний орган, розкривають його сутність та зміст діяльності, співвідношення з іншими органами управління, а також місце в загальній системі державного управління. Очевидно також, що завдання та цілі державного управління, диференціюючись у функціях конкретних органів системи державного управління (органів впливу), багато в чому визначають внутрішню структуру як системи державного управління, зокрема й у війсьній сфері, так і її конкретних органів.

Таким чином, необхідність реалізації всіх функцій державного управління за кібернетичним принципом зумовлює потребу наявності системи державного управління та механізму реалізації управлінських впливів як організованої сукупності:

а) *органів державного управління*, що здійснюють відповідно до визначених законодавством повноважень організуючу роль у процесі реалізації функцій державного управління для досягнення цілей держави;

б) *суспільних систем відомчого рівня як виконавчих органів*, що вживають практичних заходів впливу (дії) для досягнення мети державного управління за кожною з цілей (функцій);

в) *об'єкта (об'єктів) управління*, який (які) визначає (визначають) цільовий ефект (результативність) державного управління за кожною із цілей (функцій);

г) *засобів моніторингу, контролю і комунікації* між елементами системи державного управління.

За законами кібернетики (Винер, 1968) будь-яка функція управління (у тому числі в соціальних системах) реалізується виключно інформаційним шляхом, а тому очевидно, що процес управління, зокрема соціального, яким є державне управління, потребує реалізації низки інформаційних процесів, що справляють вплив на всі елементи

в конкретному механізмі державного управління. Тому будь-які механізми державного управління, по суті, мають інформаційну природу. А сукупність цих інформаційних процесів власне і пронизує весь замкнений кібернетичний контур державного управління. При цьому його сутність полягає, з одного боку, у необхідності формування ідеї, мети й завдань державного управління та їх донесення від органу державного управління до елементів системи шляхом певного організуючого інформаційного впливу, а з другого – у можливості отримання органом державного управління зворотної інформації для контролю процесу управління та коригування організуючого інформаційного впливу, що і потребує реалізації загальної схеми державного управління.

Відповідно до вищенаведеного побудова загального механізму реалізації управлінських впливів у системі державного управління передбачає наявність таких основних *інформаційних процесів*:

а) *формування органом управління ідеї, мети та завдань управління (управлінського рішення)*: це результат інтелектуальної роботи цього органу, як правило, викладений у документі, причому будь-якого рівня управління та в будь-якій знаковій формі, тобто за сутністю це *інформаційний продукт* для подальшого використання, який забезпечує розуміння наступних власних дій та дій підлеглих виконавчих органів;

б) *донесення управлінського рішення від органу управління до виконавчого органу, а від нього – до об'єкта управління шляхом певного інформаційного впливу (управлінського впливу)*: це *інформаційний процес*, що забезпечує передачу управлінського рішення (тобто інформаційного продукту) до виконавців у визначеній формі комунікації та його сприйняття (усвідомлення) ними для підготовки й реалізації наступних заходів управлінських впливів (дій), спрямованих на об'єкт управління, чутливого до таких впливів (дій);

в) *отримання органом моніторингу (контролю) даних щодо стану об'єкта управління*: це *інформаційний процес*, який ґрунтується на комплексному використанні методів усіх видів добування відомостей (розвідки), адміністративної та оперативної звітності, а також інспектування структурних елементів для отримання донесень (відомостей), що забезпечує можливість реалізації аналітичного процесу їх структурованої формалізації з метою подальшого використання цього отриманого інформаційний продукту для оцінки результативності процесу управління;

г) формування органом моніторингу (контролю) інформації щодо оцінки результативності управління та донесення її до органу управління для коригування ним поточного управлінського впливу: **це інформаційний процес**, який полягає в аналітичній обробці комплексу формалізованих, але різномірних даних та створення на цій основі узагальнених інформаційних продуктів, які забезпечують (дають змогу здійснити) ухвалу судження (оцінку) про стан об'єкта управління (результативність процесу управління), а також передачі цих інформаційних продуктів у визначеній формі комунікації для їх сприйняття (усвідомлення, коригування) органом управління (особою, яка приймає рішення).

Як видно з наведеного, загальний процес державного управління є універсальним і являє собою замкнений цикл послідовно пов'язаних різномірних часткових **інформаційних процесів**, які спонукають (стимулюють) дії для досягнення цілей держави. Тому, узагальнюючи, можна стверджувати, що таку послідовність (ланцюг) пов'язаних різномірних інформаційних процесів впливу слід розглядати як основу реалізації всього механізму державного управління. Інакше кажучи, механізм державного управління має інформаційну природу, тобто його головна рушійна сила впливу має інформаційну сутність.

Такий «інформаційний» підхід має застосовуватися до всіх механізмів державного управління для досягнення цілей держави, визначених Конституцією України, зокрема і такої важливої цілі, як захист суверенітету і територіальної цілісності України. Досягнення цієї цілі пов'язане з державним управлінням у воєнній сфері, – галузі, яка об'єднує різномірну діяльність у державі в інтересах формування й реалізації потенціалу сил оборони, до яких відповідно до національного законодавства (закони України «Про національну безпеку України», 2018; «Про оборону України», 1991; «Воєнна доктрина України», 2015) входять Збройні Сили України (далі – ЗС України), а також інші утворені відповідно до законів України військові формування, правоохоронні та розвідувальні органи, державні органи спеціального призначення з правоохоронними функціями, на які Конституцією та законами України покладено функції із забезпечення оборони держави, захисту її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності.

Відповідно до визначення, що запропоноване авторами у статті (Устименко, Сніцаренко, Саричев, 2019), державне управління у воєнній сфері – це практичний, організуючий вплив держави,

який справляють Верховна Рада України та Президент України на діяльність органів виконавчої влади, сил оборони, органів місцевого самоврядування, а також підприємств, установ, організацій і громадян та громадських об'єднань України з метою організації та проведення заходів підготовки держави до оборони та ведення оборони держави в разі збройної агресії проти неї.

Ураховуючи зазначене, і зважаючи на потребу впровадження кібернетичної моделі функціонування системи державного управління через її механізм реалізації, а також на положення, викладені авторами раніше, зокрема у статті (Сніцаренко, Саричев, Устименко, 2019), покажемо в такому механізмі державного управління інформаційну природу «впливової діяльності» його основних елементів: *органу державного управління у воєнній сфері, виконавчого органу, об'єкта управління та органу державного моніторингу (контролю) результатів державного управління* (це дії або стан об'єкта управління).

Відповідно до положень Конституції України та національного законодавства України сукупним *органом державного управління у воєнній сфері* є Верховна Рада України і Президент України, тому в Україні діють два контури державного управління у воєнній сфері: регуляторний (з боку Верховної Ради України) та процедурний (з боку Президента України).

Верховна Рада України здійснює законодавче регулювання питань сфери оборони та реалізує право на парламентський контроль у цій сфері. Згідно зі ст. 91 Конституції України Верховна Рада України ухвалює закони, постанови та інші акти. Усі ці документи впевнено можна віднести до розряду інформаційних продуктів. Управлінське рішення, що сформоване у відповідному інформаційному документі, є підставою для його безпосереднього виконання в діях інших елементів кібернетичного контуру державного управління у воєнній сфері.

Президент України є Верховним Головнокомандувачем ЗС України та здійснює безпосереднє керівництво у сфері оборони шляхом реалізації процедур видання указів, розпоряджень, наказів та директив, які також є інформаційними продуктами.

Управлінський інформаційний вплив від органу державного управління у воєнній сфері на виконавчі елементи (суб'єкти) здійснюється у формалізованому вигляді через визначені форми та відповідні засоби комунікації.

Інші суб'єкти, що відповідно до законодавства належать до воєнної сфери (сфери оборони), за

державним статусом є виконавчими органами, тому становлять *сукупний виконавчий орган*. Такий сукупний виконавчий орган, зокрема відповідно до Закону України «Про оборону України», утворюють органи державної влади, сили оборони, органи місцевого самоврядування, а також підприємства, установи, організації і громадяни та громадські об'єднання України. При цьому низку головних функцій державного управління з питань оборони законодавством України покладено на Міністерство оборони (МО) України, а також Генеральний штаб (ГШ) ЗС України, а окремі функції – на інші центральні органи виконавчої влади, а також на місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування.

Загалом, цільове призначення механізму державного управління – це справляння дієвого управлінського впливу на *об'єкт управління*. Зазвичай під таким об'єктом управління, у тому числі у воєнній сфері, найчастіше розуміється вищезазначений сукупний виконавчий орган та його діяльність (першочергово ЗС України та інші військові формування). Разом з тим автори статті (Сніцаренко, Саричев, Устименко, 2019) вважають, що за кібернетичним принципом у системі державного управління у воєнній сфері важливим наслідком є не дії виконавчих органів, зокрема військових формувань, а їх результативність, отже, найбільший інтерес становить отриманий ефект від такого управління. Тому об'єктом управління в системі державного управління у воєнній сфері слід вважати результативність процесу управління в двох його складових: а) заходів підготовки держави до оборони (рівень набуття необхідних спроможностей сил оборони); б) заходів ведення оборони держави в разі збройної агресії проти неї (результат ведення операцій і бойових дій сил оборони при відсічі агресора).

Залежно від потреби досягнення результативності окремої складової управління механізм реалізації управлінських впливів у системі державного управління у воєнній сфері буде відрізнятися як за метою, так і за динамікою вжиття заходів (у першому випадку домінують планові, довготривалі, відносно статичні заходи, переважно мирного часу; в другому – динамічні заходи особливого періоду). Але в обох випадках, незважаючи на певні відмінності, система державного управління у воєнній сфері має діяти за кібернетичним принципом, а рушійною силою механізму реалізації управлінських впливів є інформаційні процеси, що спрямовані на відповідні елементи системи.

При цьому управлінський вплив безпосередньо на *об'єкт управління* справляється через посередництво сукупного виконавчого органу (відповідно до функціоналу його складових). Він може бути реалізований шляхом видання підзаконних нормативно-правових актів (наказів, розпоряджень, організаційних вказівок тощо), оформлених як інформаційні документи прямої дії, що дає змогу впроваджувати визначені органом управління заходи, а також шляхом інших практичних дій, що мають наслідки інформаційного впливу (тренування, навчання військ, паради військ, маскування, бойові дії, заохочення та покарання тощо).

Для забезпечення стійкості кібернетичного контуру системи державного управління його невід'ємною частиною має бути реалізація процесу моніторингу результативності такого управління. Відповідно до законодавства України основними суб'єктами здійснення державного *моніторингу* (*контролю*) результативності виконання заходів у воєнній сфері визначено Верховну Раду України та Президента України. Контроль (моніторинг) виконання прийнятих правових актів Верховна Рада України здійснює через механізм парламентського контролю у формі парламентських запитів, роботи тимчасових слідчих комісій або персонального вивчення ситуацій на місцях.

Контроль (моніторинг) виконання прийнятих рішень Президента України, згідно зі ст. 107 Конституції України, здійснює через йому підпорядковану Раду національної безпеки і оборони України, яка є координаційним органом з питань національної безпеки і оборони, а також здійснює контроль (моніторинг) стану виконання вимог актів Президента України – як поточний (плановий), зокрема через механізм інспектування, так і оперативний, зокрема через систему ситуаційних центрів на місцях, для адекватного і своєчасного реагування на проблемні (кризові) ситуації воєнного характеру.

Процедури парламентського та президентського контролю також мають інформаційну природу, що загалом відповідає принципу реалізації зворотного зв'язку в кібернетичному контурі системи державного управління.

Як у мирний час, так і в особливий період низку важливих функцій державного моніторингу (контролю) у воєнній сфері законодавством України покладено на Кабінет Міністрів України та, окремо, на МО України і ГШ ЗС України, а деякі функції – на інші центральні органи виконавчої влади, що мають у підпорядкуванні

утворені відповідно до законодавства військові формування, розвідувальні та правоохоронні органи, а також на Верховну Раду і Кабінет Міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування. Ці складові загального органу моніторингу та результати їх діяльності безпосередньо чи опосередковано є підконтрольними та підзвітними Верховній Раді України і Президенту України. Від цих органів моніторингу (контролю) відповідно до визначеного регламенту звітні (отже, інформаційні) документи та повідомлення про характер виконавчих дій і поточний стан об'єкта управління надходять на адресу органу державного управління для прийняття відповідних управлінських рішень.

Як видно на прикладі воєнної сфери, структурні елементи реалізації управлінських впливів на всіх рівнях системи державного управління мають інформаційну сутність і повинні функціонувати відповідно до кібернетичного принципу управління. При цьому будь-який продукт діяльності в ланцюгу кібернетичного контуру системи державного управління у воєнній сфері (починаючи від Верховної Ради України та Президента України і закінчуючи тактичною ланкою військового управління) має той інформаційний ефект, що є стимулюючим для реалізації всього процесу державного управління.

Таким чином, механізм державного управління як послідовність дій для досягнення певної цілі держави має функціонувати за кібернетичним принципом, а його складові на всіх рівнях системи державного управління за своєю сутністю мають інформаційний характер. Це, зокрема, означає, що на кожному рівні реалізації процесу державного управління система повинна мати (формуєвати) та застосовувати таке інформаційне забезпечення, яке відповідає функціональному

призначенню кожного елемента на певному рівні цієї системи.

Висновки. 1. Ефективний механізм системи державного управління діє за кібернетичним принципом, при цьому має інформаційну природу, тобто його головна рушійна сила впливу сконцентрована в певній інформаційній сутності.

2. Механізм реалізації управлінських впливів у системі державного управління пронизує всі її структурні елементи і на кожному рівні системи потребує генерації та використання різноманітних інформаційних продуктів (ресурсів) для реалізації інформаційних процесів управління відповідно до функцій і завдань, визначених національним законодавством для певної сфери життєдіяльності держави. У свою чергу, це спричиняє необхідність вирішення питання щодо належного інформаційного забезпечення в системі державного управління в різних сферах життєдіяльності.

3. У теорії і практиці державного управління акцент на інформаційній природі механізму державного управління, на жаль, ще не знайшов свого належного відображення. Це перешкоджає найбільш раціонально організувати і координувати процеси інформаційного забезпечення системи державного управління. В умовах гібридної агресії Російської Федерації проти України питання вдосконалення інформаційного забезпечення на всіх рівнях системи державного управління, особливо у воєнній сфері, набуває особливої гостроти та актуальності.

Перспективи подальших досліджень. Зважаючи на інформаційну природу механізму системи державного управління, подальші дослідження доцільно зосередити, зокрема, на проблемних питаннях удосконалення різних видів інформаційного забезпечення на всіх рівнях системи державного управління, у тому числі рівнях системи державного управління у воєнній сфері.

Список використаних джерел

- Абрамов В. І., Ситник Г. П., Смолянчук В. Ф. Глобальна та національна безпека : підручник ; за заг. ред. Г. П. Ситника. Київ : НАДУ, 2016. 784 с.
- Державне управління в Україні : навч. посіб. / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. Київ : Юрінком Інтер, 1998. 432 с. URL: <http://www.lawbook.by.ru/admin/averjanov/2-2.shtml>
- Цветков В. В. Державне управління як основний різновид соціального управління. *Реформування державного управління в Україні: проблеми і перспективи* / кол. авт. ; наук. кер. В. В. Цветков. Київ : Оріяни, 1998. С. 17–37.
- Державне управління : словник-довідник / [за заг. ред. В. Д. Бакуменка, В. М. Князева]. Київ : Вид-во УАДУ, 2002. 228 с.

References

- Sytnik, G. P., Abramov, V. I., Smolyanyuk, V. F. (2016). Hlobal'na ta natsional'na bezpeka : pidruchnyk [Global and national security : textbook]. Kyiv : NADU. 784 p. [in Ukrainian].
- Aver'yanov, V. B. (1998). Derzhavne upravlinnya v Ukraini [Public administration in Ukraine]. Kyiv. Retrieved from: <http://www.lawbook.by.ru/admin/averjanov/2-2.shtml> (accessed: 10 Okt. 2019).
- Tsvetkov, V. V. (1998). Derzhavne upravlinnya yak osnovnyy riznovyd social'noho upravlinnya [Public administration as basic variety of social management]. Kyiv : Oriyany. P. 17–37 [in Ukrainian].

- Надолішній П. І. Теорія та історія державного управління (опорний конспект лекцій до навчальної дисципліни) : навч. посіб. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2006. 126 с.
- Державне управління : підручник : у 2 т. / редкол. : Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. Київ ; Дніпропетровськ : НАДУ, 2012. Т. 1. 564 с.
- Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; наук.-ред. колегія: Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. Київ : НАДУ, 2011. Т. 2 : Методологія державного управління / наук.-ред. колегія: Ю. П. Сурмін (співголова), П. І. Надолішній (співголова) та ін. 2011. 692 с.
- Руснак І. С., Телелим В. М. Розвиток форм і способів інформаційної боротьби на сучасному етапі. *Наука і оборона*. 2000. № 2. С. 18–23.
- Інформаційна безпека держави в контексті протидії інформаційним війнам : навч. посіб. / за ред. В. Б. Толубка. Київ : НАОУ, 2004. 179 с.
- Приходченко Л. Структура механізму державного управління: взаємозв'язок компонентів та фактори впливу на ефективність. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2009. № 2. С. 105–112.
- Конституція України : прийнята Верхов. Радою України 28 черв. 1996 р. *Законодавство України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
- Винер Н. Кибернетика, или Управление и связь в животном и машине. М. : Сов. радио, 1968. 328 с.
- Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. *Законодавство України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
- Про оборону України : Закон України від 12.06.1991 зі змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12>
- Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 року Про нову редакцію Военної доктрини України : Указ Президента України від 24.09.2015 № 555/2015. *Офіц. інтернет-представництво Президента України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/555/2015>
- Устименко О. В., Сніцаренко П. М., Саричев Ю. О. Державне управління у воєнній сфері як об'єкт термінології та практичної діяльності. *Зб. наук. пр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України*. Київ : НАДУ, 2019. Вип. 1. С. 69–74.
- Сніцаренко П. М., Саричев Ю. О., Устименко О. В. Сутність та особливості системи державного управління у воєнній сфері при підготовці держави до оборони. *Вісн. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України*. 2019. № 3 (97). С. 47–52.
- Устименко О. В., Саричев Ю. О., Сніцаренко П. М. Система державного управління у воєнній сфері при веденні оборони держави у разі збройної агресії: сутність та особливості. Київ : Наук. часоп. Акад. нац. безпеки. 2020. № 1–2(25–26). С. 33–47.
- Bakumenko, V. D., Knyazev, V. M. (eds.) (2002). *Derzhavne upravlinnya: slovnyk-dovidnyk* [Public administration: dictionary-book]. Kyiv : NADU. 228 p. [in Ukrainian].
- Nadolysnyi, P. I. (2006). *Teoriya ta istoriya derzhavnoho upravlinnya (oporny konspekt lektsiy do navchal'noyi dystsypliny)* : navch. posib. [Theory and history of public administration : textbook]. Odesa : ORIDU NADU. 126 p. [in Ukrainian].
- Kovbasyuk, Yu. V., Vashchenko, K. O., Surmin, Yu. P. (eds.) (2012). *Derzhavne upravlinnya: pidruchnyk u 2 t.* [Public administration: textbook]. Kyiv, Dnipro : NADU. 564 p. [in Ukrainian].
- Kovbasyuk, Yu. V., Surmin, Yu. P., Nadolysnyi, P. I. (2011). *Entsyklopediya derzhavnoho upravlinnya : u 8 t.* [Encyclopedia of Public administration]. Kyiv : NADU. 692 p. [in Ukrainian].
- Rusnak, I. S., Telelym, V. M. (2000). *Rozvytok form i sposobiv informatsiyanoi borot'by na suchasnomu etapi* [Development of forms and methods of information fight is on the modern stage]. *Nauka i oborona*. Vol. 2. P. 18–23 [in Ukrainian].
- Tolubko, V. B. (2004). *Informatsiyna bezpeka derzhavy u konteksti protydyi informatsiynym viynam*. Navchal'nyy posibnyk [Information security of the state is in the context of counteraction information wars: tutorial]. Kyiv : NAOU. 179 p. [in Ukrainian].
- Pryhodchenko, L. (2008). *Struktura mekhanizmu derzhavnoho upravlinnya: vzayemozv'yazok komponentiv ta faktory vplyvu na efektyvnist'* [The structure of the mechanism of public administration: the relationship of components and factors influencing efficiency]. *Bulletian of the NAPA*. P. 105–112.
- The official site of Verkhovna Rada of Ukraine (1996). *The Constitution of Ukraine from Jun., 28, 1996*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua> (accessed: 30 Sept. 2019).
- Viner, N. (1968). *Kibernetika, ili Upravlenie i svyaz v zhyvotnom i mashyne* [Cybernetics or management and connection is in a zoon and machine]. Moscow, Soviet Union: Sov. radio, 328 p. [in Russian].
- The official site of Verkhovna Rada of Ukraine (2018). *A law of Ukraine is «About the national security of Ukraine» from Jun., 21, 2018. 2469-VIII*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua> (accessed, 10 Sept. 2020).
- The official site of Verkhovna Rada of Ukraine (2012). *A law of Ukraine is «About defense of Ukraine» from Dec., 06, 1991. 1932-XII*. Retrieved from: <https://zakon0.rada.gov.ua> (accessed, 10 Sept. 2020).
- The official site of Verkhovna Rada of Ukraine (2015). *A decree of President of Ukraine is «About the new edition of the Military Doctrine of Ukraine» from Sept., 24, 2015. 555/2015*. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/555/2015> (accessed, 11 Sept. 2020).
- Ustymenko, O. V., Snitsarenko, P. M., Sarychev, Yu. O. (2019). *Derzhavne upravlinnya u voyennyi sferi yak ob'ekt terminolohiyi ta praktychnoyi diyal'nosti* [Public administration in the military sphere as an object of terminology and practical activity]. Kyiv : Collection of scientific papers of the NAPA. Vol. 1. P. 69–74.

Snitsarenko, P. M., Sarychev, Yu. O., Ustymenko, O. V. (2019). Sutnist' ta osoblyvosti systemy derzhavnoho upravlinnya u voyennii sferi pry pidhotovtsi derzhavy do oborony [Essence and features the system of public administration in the military sphere in preparation the state for defense]. *Bulletin of the NAPA. Series «Public Administration»*. Vol. 3. P. 47–52.

Ustymenko, O. V., Sarychev, Yu. O., Snitsarenko P. M. Systema derzhavnoho upravlinnia u voiennoi sferi pry vedenni oborony derzhavy u razi zbroinoi ahresii: sutnist ta osoblyvosti. Kyiv : Naukovi chasopys Akademii natsionalnoi bezpeky. 2020. Is. 1–2 (25–26). P. 33–47 [in Ukrainian].

Сніцаренко Петро Миколайович,

доктор технічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник Центру воєнно-стратегічних досліджень, Національний університет оборони України імені Івана Черняховського, 03049, Україна, м. Київ, Повітрофлотський пр-т, 28

Саричев Юрій Олексійович,

кандидат технічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник Центру воєнно-стратегічних досліджень, Національний університет оборони України імені Івана Черняховського, 03049, м. Київ, Повітрофлотський пр-т, 28

Устименко Олександр Володимирович,

кандидат наук з державного управління, старший науковий співробітник, доцент кафедри глобалістики, європейської інтеграції та управління національною безпекою, Національна академія державного управління при Президентіві України, 03057, м. Київ, вул. Антона Цедіка, 20

Цитування: Сніцаренко П. М., Саричев Ю. О., Устименко О. В. Механізм системи державного управління та його інформаційна сутність (на прикладі воєнної сфери). *Вісн. НАДУ. Серія «Державне управління»*. 2021. № 1 (100). С. 102–109.

Стаття надійшла: 29.01.2021

Схвалено до друку: 01.03.2021

Snitsarenko, Petro M.,

Doctor of Technical Sciences, Senior scientific researcher, Anchorman scientific researcher, National University of Defense of Ukraine after Chernyakhovskiy, 28, Povitroflotsky avenue, Kyiv, 03049, Ukraine
E-mail: snits1954@gmail.com
<http://00000-0002-6525-7064>

Sarychev, Yuri O.,

Ph.D in Technics Sciences, Senior scientific researcher, Anchorman scientific researcher, National University of Defense of Ukraine after Chernyakhovskiy, 28, Povitroflotsky avenue, Kyiv, 03049, Ukraine
E-mail: yuri12@i.ua
<http://00000-0003-1380-4959>

Ustymenko, Oleksander V.,

Ph.D in Public Administration, Senior Researcher, Associate Professor of the Chair for Globalistics, European integration and National Security Management, National Academy for Public Administration under the President of Ukraine, 20, Anton Tsedyk St., Kyiv, 03057, Ukraine
E-mail: austimenko@ukr.net
<http://00000-0002-0003-0790>

Citation: Snitsarenko, P. M., Sarychev, Yu. O., Ustymenko, O. V. (2021). Mekhanizm systemy derzhavnoho upravlinnia ta yoho informatsiina sutnist (na prykladi voiennoi sfery) [The mechanism of the public administration system and its information essence (on example of military sphere)]. *Bulletin of the NAPA. Series «Public Administration»*. Is. 1 (100). P. 102–109 [in Ukrainian].

Article received: 29.01.2021

Accepted: 01.03.2021